

но "все пак в него имаше нещо, което я смущаваше", нещо, което ѝ позволява да го припознае за своя "тип" дотолкова, че той да замести и измести, макар и временно, нейната "жажда за друг живот".

"Другите светове" на Борис също са "недостъпни" и "тайнствени", побират се само в мечтите и кръжат около "златния мираж на тютюна". Конкретното им измерение се казва "Никотиана" и включва в себе си пари, власт и могъщество.

За Павел "другите светове" очертават "недостижимото". То ще се случи, "когато изчезнат враждебните класи и светове" – тогава "ще се обичат хората", тогава ще настъпи "един друг живот, необятен и патетичен", тогава "разумът и предвиждането" ще управляват всичко... Конкретизацията на неговия глобален проект носи името Борба, Победа, Партия.

Откъде идват проектите за построяване на "другите светове" в романа "Тютюн"? У Ирина те са извлечени от романите и допълнени от филмите, у Борис – от книгите за тютюна, у Павел – от социално-политическите утопии... С други думи, това са отдавна конструирани *културно-идеологически модели*, които търсят реализация в живота, поведенчески клишета, чиято идентификационна мощ е изпитана и потвърдена. Как ще работят в романа и до какви трансформации ще прибегне повествователят, за да покаже, че новият контекст префункционализира добитите в човешката култура модели и ги подрежда в идеологически актуална ценностна йерархия? Не случайно в композицията на романа може да се проследи как Ирина – Борис – Павел взаимно, и в същата последователност, с която са се появили в романовото действие, се "поглъщат", смилайки "противниковия" "друг свят". Впрочем, според Ем. Левинас, това е естествена за европейското мислене реакция, целяща "да сведе, абсорбира или приспособи онова, което се приема като "Друго", към "Същото".² Опитът за ценностно оразличаване между т. нар. имплицитен автор и повествователя не променя

² По Бърнстийн, Р. Новата констелация. С., 1996, с. 72.